

This question paper contains 8 printed pages]

R—421/422—2016

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2016

ECONOMICS

Paper IV

(Agricultural Economics)

Or

(Economy of Maharashtra)

(Wednesday, 13-4-2016)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

(Agricultural Economics)

- N.B. :—*
- (i) Attempt *All* questions.
 - (ii) *All* questions carry equal marks.
 - (iii) Wrong answers of MCQs will carry negative marks.
- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Attempt the following multiple choice questions : 10

खालील बहुपर्यायी, प्रश्न सोडवा :

- (i) Land reform is a part of
- (a) Agricultural price policy (b) Agricultural policy
- (c) Agricultural cost policy (d) Agricultural marketing policy
- जमीन सुधारणा हा चा भाग आहे.
- (a) कृषी मूल्य धोरणाचा (b) कृषी धोरणाचा
- (c) कृषी खर्च धोरणाचा (d) कृषी विपणन धोरणाचा
- (ii) is organised agricultural credit instrument.
- (a) Landlord (b) Friend
- (c) Relatives (d) Co-operative Society

P.T.O.

..... हे पतपुरवठ्याचे संघटित साधन आहे.

- (a) जमीनदार (b) मित्र
(c) नातेवाईक (d) सहकारी संस्था

(iii) State the true statement from the following :

- (a) Size of collective farming is small
(b) Size of collective farming is large
(c) Size of collective farming is very small
(d) Size of collective farming is medium

खालीलपैकी सत्य विधान सांगा :

- (a) सामुदायिक शेतीचा आकार लहान असतो
(b) सामुदायिक शेतीचा आकार मोठा असतो
(c) सामुदायिक शेतीचा आकार अतिलहान असतो
(d) सामुदायिक शेतीचा आकार मध्यम असतो

(iv) NABARD was established in year.

- (a) 1982 (b) 1935
(c) 1949 (d) 1951

नाबार्डची स्थापना मध्ये झाली.

- (a) 1982 (b) 1935
(c) 1949 (d) 1951

(v) Which one of the following is the problem of Indian agricultural credit supply ?

- (a) Insufficient supply of loan
(b) Problem of overdues
(c) Defective co-operative system
(d) All of the above

खालीलपैकी भारतातील कृषी पतपुरवठ्याची समस्या कोणती ?

- (a) अपुरा कर्ज पुरवठा
(b) थकबाकीचा प्रश्न
(c) सदोष सहकारी यंत्रणा
(d) वरीलपैकी सर्व

(vi) Which of the following is the reason for mobility of rural labour ?

- (a) Lack of work (b) Lack of income source
(c) Drought (d) All of these

खालीलपैकी कोणते ग्रामीण श्रमिकांच्या स्थलांतराचे कारण कोणते ?

- (a) कामाचा अभाव (b) उत्पन्न स्रोताचा अभाव
(c) दुष्काळ (d) वरीलपैकी सर्व

(vii) Which of the following is necessary reason for the agricultural finance for farmers.

- (a) For productive purpose
(b) For modernization purpose
(c) For agricultural development
(d) All of the above

खालीलपैकी कोणत्या कारणासाठी शेतकऱ्यांना कृषीवित्ताची आवश्यकता असते ?

- (a) उत्पादक कार्यासाठी
(b) आधुनिकीकरणासाठी
(c) कृषी विकासासाठी
(d) वरीलपैकी सर्व

(viii) Find out the odd word :

- (a) Seasonal prices (b) Input prices
(c) Short-term prices (d) Annual prices

विषम शब्द ओळखा :

- (a) हंगामी किंमती (b) आदानाच्या किंमती
(c) अल्पकालीन किंमती (d) वार्षिक किंमती

(ix) In India wage rate of agricultural labour is

- (a) Less (b) High
(c) Very high (d) Very less

भारतात शेतमजूराच्या वेतनाचा दर आहे.

- (a) अल्प (b) उच्च
(c) अति-उच्च (d) अति-अल्प

(x) Which of the following benefits reap by agricultural sector due to subsidies ?

- (a) Agriculture can be run under critical situation
(b) Availability of cheap raw material to industries
(c) Opportunity for export of agricultural products
(d) All of the above.

खालीलपैकी कोणते लाभ कृषी-क्षेत्रातील अनुदानामुळे कृषीला मिळतात ?

- (a) प्रतिकूल परिस्थितीत शेती व्यवसाय सुरू ठेवता येतो
(b) उद्योगास स्वस्त कच्चा माल उपलब्ध होतो
(c) कृषी-माल निर्यातीस वाव मिळतो
(d) वरीलपैकी सर्व

Theory

2. What is farming system ? Explain different types of farming system. 10
शेती पद्धती म्हणजे काय ? शेती पद्धतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain non-institutional sources of agricultural credit in India.

भारतातील कृषी पतपुरवठ्याची बिगर संस्थात्मक साधने स्पष्ट करा.

3. State the effect of globalization on Indian agriculture. 10
जागतिकीकरणाचे भारतीय कृषीवरील परिणाम सांगा.

Or

(किंवा)

What are the problems of rural labour supply in India ?

भारतातील ग्रामीण भागातील श्रमिक पतपुरवठ्याच्या समस्या कोणत्या ?

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Problems of small and marginal farmers.
- (ii) NABARD
- (iii) Objectives of agricultural price policy in India.
- (iv) Land reforms.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) लहान आणि सिमांत शेतकऱ्यांना समस्या
- (ii) नाबार्ड
- (iii) भारतातील कृषी पतधोरणाची उद्दिष्ट्ये
- (iv) जमीन सुधारणा.

OR

(किंवा)

(Economy of Maharashtra)

- N.B.* :— (i) Attempt *All* questions.
(ii) *All* questions carry equal marks.
(iii) Wrong answers of MCQs will carry negative marks.
(i) सर्व प्रश्न सोडवा.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Attempt the following multiple choice questions : 10

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा :

(i) According to the census of 2011 birth rate of Maharashtra was

(a) 17.6 (b) 15.6

(c) 19.2 (d) 20.6

2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील जन्म दर इतका होता

(a) 17.6 (b) 15.6

(c) 19.2 (d) 20.6

P.T.O.

- (ii) Which of the following crops is cash crop ?
- (a) Jowar (b) Sugarcane
(c) Wheat (d) Rice
- खालील पिकापैकी कोणते पीक नगदी पीक आहे ?
- (a) ज्वारी (b) ऊस
(c) गहु (d) तांदुळ
- (iii) Which of the following airport is *not* an international airport ?
- (a) Nagpur (b) Pune
(c) Mumbai (d) Nanded
- खालीलपैकी कोणते विमानतळ आंतरराष्ट्रीय स्वरूपाचे नाही ?
- (a) नागपूर (b) पुणे
(c) मुंबई (d) नांदेड
- (iv) Jawaharlal Nehru Port Trust is located at
- (a) Ratnagiri (b) Sindhudurg
(c) Nhava-Sheva (d) Raigad
- जवाहरलाल नेहरू पोर्ट ट्रस्ट येथे आहे.
- (a) रत्नागिरी (b) सिंधुदुर्ग
(c) न्हावा-शेवा (d) रायगड
- (v) What is meant by Green Revolution ?
- (a) Increase in the proportion of Unemployment
(b) Increase in the production of Agriculture
(c) Changes in standard of living of farmers
(d) Green coloured revolution
- हरीत क्रांती म्हणजे काय ?
- (a) बेकारीच्या प्रमाणात झालेली वाढ
(b) शेती उत्पादनात झालेली वाढ
(c) शेतकऱ्यांच्या राहणीमानातील बदल
(d) हिरव्या रंगाची क्रांती

- (vi) Who appoints the members of Statutory Development Board ?
 (a) Governor (b) Chief Minister
 (c) Prime Minister (d) Finance Minister
 वैधानिक विकास मंडळातील सदस्यांची नियुक्ती कोण करतात ?
 (a) राज्यपाल (b) मुख्यमंत्री
 (c) पंतप्रधान (d) वित्तमंत्री
- (vii) Per production is called as agricultural productivity.
 (a) Acre (b) Guntha
 (c) Hectare (d) None of these
 प्रती उत्पादन म्हणजे कृषी उत्पादकता होय.
 (a) एकर (b) गुंठा
 (c) हेक्टर (d) यापैकी नाही
- (viii) According to the census of 2011 sex ratio in Maharashtra was
 (a) 942 (b) 935
 (c) 1035 (d) 929
 2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील स्त्री-पुरुष प्रमाण इतके होते.
 (a) 942 (b) 935
 (c) 1035 (d) 929
- (ix) components are included in communication.
 (a) Telephone (b) Post
 (c) Internet (d) All of these
 दळणवळणात घटकांचा समावेश होतो.
 (a) दूरध्वनी (b) टपाल
 (c) इंटरनेट (d) वरीलपैकी सर्व
- (x) Which of the following reasons is *not* responsible for the migration of rural population ?
 (a) Employment (b) Trade
 (c) Entertainment (d) Education

ग्रामीण लोकसंख्येच्या स्थळांतरासाठी खालीलपैकी कोणते कारण जबाबदार नाही ?

(a) रोजगार	(b) व्यापार
(c) करमणुक	(d) शिक्षण

Theory

2. Explain the causes of high birth rate in Maharashtra. 10
महाराष्ट्रात उच्च जन्मदर असण्याची कारणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the nature of cropping pattern in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील पीक रचनेचे स्वरूप सांगा.

3. Explain the causes of regional economic imbalance in Maharashtra. 10
महाराष्ट्रातील प्रादेशिक आर्थिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain New Industrial Policy of 2013 of Maharashtra.

महाराष्ट्राचे नविन औद्योगिक धोरण 2013 स्पष्ट करा.

4. Write short notes (any two) : 10

- (i) Sex Ratio
- (ii) Urbanization
- (iii) Green Revolution
- (iv) Problems of rail transport.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) स्त्री-पुरुष प्रमाण
- (ii) नागरीकरण
- (iii) हरितक्रांती
- (iv) रेल्वे वाहतुकीच्या समस्या.